

או אפי' כולם עובר על מחיקת השם? וזה דומה ממש לנידון דין.

אכן יש צד לומר דאף דאין לאותיות אלו דין אותיות אבל אכתי יש במחיקתם איסור ביזוי כמו שהביא הרב הערשקאוויטש בשם האבן יקרה, אבל יש לחלק דהתם האותיות שנעתקו על ידי פוטאגראפי אכתי יש להם צורות אותיות בהמשך א' של צבע — משא"כ בנ"ד אפשר דגרע מאותיות בצורה שלימה, ואפשר דבאופן כזה אין כאן אפילו דין ביזוי.

אמנם נראה מהליקוטי הגרי"ז "בענין מחיקת השם" (עמוד א') דאכתי יש דין ביזוי, דתכ"ד הוא דא' שאל למרן הגרי"ז הלוי זצ"ל אודות ההלכה הובא ברמ"א יו"ד סי' רע"ו סעי' י' לענין השם הנכתב בסידורין שני יודין וכו' ע"ש דמותר למחקו לצורך (ובש"ך איתא דמותר לצורך גדול). ושאל הא' כיון דאינו שם אין איסור מחיקה עליו, וא"כ אמאי מותר למחקו רק לצורך, והשיב לו מרן הגרי"ז דכיון דמה שנכתב בסידורין מרמוז על השם אע"ג דאינו שם יש בו דין של כיבוד השם, עכת"ד. וא"כ בניד"ד נמי דבודאי האותיות שנכתבו על המסך מרמזים לשם ואכתי יש עליהם איסור א' — כיבוד השם.

אלא דהרמ"א פוסק דמותר מחיקת השם הנכתב בסידורין במקום צורך, ובש"ך איתא צורך גדול, והכא בודאי צורך גדול יש — דאי אינו מוחקו א"א לו לסגור או להשתמש בהמסך לעולם!

אבל אכתי יש לדון אי מותר לכותבו ע"ג המסך לכתחלה כיון דיבוא לידי מחיקה, ואפשר דמותר כיון דאינו מוכרח לבוא לידי אי כיבוד השם דשייך להניח המסך במקומו (עם השם שעליו) לעולם, ואחר שכבר נכתב יש להתיר לו למחקו כמ"ש, ולפי"ז מותר אפי' אם כתבו על המסך לשם קדושה ושלא ע"מ למחקו כלל, דאין להם שם אותיות ואין להם דין איסור אלא משום כיבוד השם והכא מותר כמ"ש.

ואינני ראוי להוראה ובאתי רק להעיר.

משה יהודה גליק

שיינבערג שליט"א והגר"צ אבא שאול שליט"א הקילו אפילו לומר "תזכה למצות" כי בכרכה לרוחניות אין בה משום רבית. [וידדי הרב בועז חגבי שליט"א מפ"ק העירני ששמע שאפשר לומר לבעלי גמח"ס, "יישר כח בעד ניהול הגמ"ח"].

[ג] בגליון ז' חודש אדר תשנ"ז, עמ' ר"ו המעשה מהגרמ"א פריינד זצ"ל שלא לעבור לפני המתפלל, והגם שמן הדין להקפיד ע"ז, אבל ראיתי בקריינא דאגרתא אגרת קל"ג שכ' דכיון שמכואר בשו"ע עצמו צדדין שיש בהם להקל, אז הציבור מחמת מיעוט ידיעה מוסיף להקל, עכ"ד. אך ידוע שכשמעוררים לאיש שעובר לפני המתפלל, הרי הוא משיב שהשני מתפלל בלא כוונה, והנה מלבד זה מוסיף שכיום בכלל לא מכוונים וכו', ואף שכבר נתבאר בפוסקים הראשונים כמו בכ"י בהל' תפלה שאין מכוונים כיום כמו פעם, אבל בודאי דין זה לא השתנה, ואין לעבור לפני המתפלל.

הק' מרדכי ר.י. גוטליב

ק"ת ט"ז

בענין מחיקת שמות הנראים ע"ג מסך המחשב

לכבוד הרבנים החשובים עורכי קובץ אור ישראל!

ראיתי בגליון י' תשובה מאת הרב יצחק הערשקאוויטש שליט"א בענין מחיקת שמות הנראים ע"ג מסך המחשב. ונראה דאפשר מטעם אחר להתיר דבאמת אין לאותיות אלו ע"ג המסך דין אותיות כלל, דסתם אותיות הם המשך קו א' או כמה קוים אבל כולם המשך א' של דיו הנעשית בצורת אות, משא"כ בניד"ד באמת אם תראה האותיות במאגנעפיינג גלאס, נראה דאינם אות אלא כמה וכמה נקודות קטנות דמריחוק קצת רק נראים כאות ואפשר דאין לזה שום דין של אות.

חשוב אי היה במשך כותל ארוך כמה נקודות גדולות שהם מרוחקים אמה זה מזה אלא דכשמרחיקים מאה אמות מהכותל ראינו בכל הנקודות נראים מצורפים להיות א' משמות הקדושים, האם המוחק כמה נקודות

תמידית עליהם בהנהגה טבעית, וא"ש מ"ש בירושלמי דמבלעדי שמיא לא מתצדא דלהנהגה טבעית שפיר איכא השגחה. ^{אוצר החכמה} יצחק שלמה ווערטהיימער, יונאן ס"ה

עוד בענין תגל

לכבוד הרבנים הנכבדים מערכת אור ישראל הי"ו

ראיתי במדור מילי דתמיה גליון ט' מהגאון האדיר הר"ר פנחס הירשפרונג זצ"ל דהחינוך (מצוה קס"ט) כתב דעל בעלי חיים יש השגחה כלליות רק על האדם יש השגחה פרטית וצ"ע מחוס' ע"ז ט"ז שהביא מהירושלמי שביעית פ"ט דאפי' צפורה קלילא מבעלי שמיא לא מתצדא וכו' וצ"ע וידוע ג"כ שזהו דעת הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פ"ז) ועוד ראשונים ז"ל וצ"ע. וי"ל (וכנראה שזה כונת הגה"ק מצאנו זיע"א בד"ח פרשת מקץ יע"ש ודו"ק) דבאמת יש השגחה פרטית גם על בע"ח וכו' שהיות דכו"ע מודים שהאדם הוא מושגח בהשגחה פרטית ופרטי פרטית בכל עניניו וידוע מחז"ל דכל הבריאיה היה בשביל האדם בראשית בשביל ישראל ע' בליקוטי אמורים תניא פל"ז דשישים רבוא נשמת ישראל הם כלליות החיות של כלליות העולם כי בשבילם נברא וכל אחד מישראל יש לו חלק אחד (מששים רבוא) מכלליות העולם ששיך דוקא לו (עיי"ש באורך הדברים) נמצא שכל העולם כולו וכל הנעשה וכל הנפעל שייך דוקא להאדם והיות שהאדם הוא מושגח בהשגחה פרטית בכל ענינים והשייכים לו ממילא הכל מושגח בהשגחה פרטית. ומה שכתב החינוך דבע"ח יש רק השגחה כלליות היינו כשלעצמם אבל היות הם שייכים להאדם הם בע"כ משגחים בפרטית כנ"ל.

ועוד י"ל בדרך אפשר דבאמת כ"ע מודים דהכל מושגח בהשגחה פרטית אף בע"ח כדמשמע מהירושלמי שביעית הנ"ל ומחולין ס"ג א' ר' יוחנן כי חזי שלך ע"ש וזה מעיקרי אמונה שהבורא כ"ה הוא לברו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים עי' רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב ה"ט ולית אתר פנוי מיניה (תיק"ז נ"ז) ואפי' קש המונח על הארץ כידוע מבעל שם טוב הק' זצוק"ל זי"ע ותלמידיו זיע"א.

בענין לדור על גבי בית הבגמט

בענין מה שכתב רי"י ניישלאס בגליון ח' עמ' קנו בענין לדור על גבי בית הכנסת, כדאי לציין למכתבו של הגאון הסטייפלער זצ"ל נדפס בספר הזכרון להגאון רבי שילה רפאל ז"ל (ירושלים, תשנ"ח) עמ' תרכג: והדעת נותן מאחר שאין זה הבית שלו רק של צדקה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואין התפסתו שהתפיס לשם ביהכ"נ חל כלל, והו"ל כל פעם שמתפללים בו כתפלת אקראי שבבית, שאין בזה שום קפידא כלל וכלל לדור למעלה....

ונראה שלפי המבואר במכתב מעכ"ת אין כאן שום קפידא לדור למעלה, רק ראוי שכנגד המקום שלמטה הוא ארון קודש טוב שיעמידו למעלה כנגדו איזה כלי העשוי לנחת בקביעות למען לא יעשו לפעמים דבר גנאי, וכדומה שכן ראיתי כתוב וקשה עלי החיפוש, עכ"ל.

והגם שקשה להבין מהמכתב באיזה ציור נכתב מ"מ כדאי לציין אותו, ויבוא הלומדים וילמדו באיזה אופנים שייך סברא זאת.

אליהו וואלדמאן, טדני אוסטראלי

בענין השגחה פרטית על בעלי-חיים

ראיתי בגליון ט' במדור מילי דתמיה מ"ש הגר"פ הירשפרונג זצ"ל להעיר ע"ד החינוך מצוה קכ"ט דהשי"ת משים השגחתו על כל מיני בעלי חיים בכלל, ואינם כמין האדם שבזה השגחתו ית' על כל פרט ופרט וכו' ע"ש, דהא התוס' בע"ז ט"ז ע"ב כתבו בשם הירושלמי דאפילו ציפורא קלילא מבלעדי שמיא לא מתצדא ע"ש, והנה איקלע לידי הספר בגד אהרן כללי אגדה מאבד"ק קארטשין וראיתי שם במערכת ה' אות ג' שכתב בשם הספר נפש חיים מערכת ה' אות ל"ה וז"ל: יש פוסקים דסברי דגם בבע"ח כו' יש להם השגחה פרטית ו"להנצל בדרך נס" ע"כ, ואי' שבת נ"ג ע"ב אדם דאית ליה מזלא כו' בהמה דלית לה מזלא וכו' וברש"י שיש מזליה מלאך שלו ומליץ עליו ע"ש, ומבואר דבענין השגחה איכא ב' אופנים דרך הטבע ודרך נס, ולפי"ז אפ"ל דכונת החינוך במש"כ דאין השגחה פרטית על בע"ח היינו להנצל מפגעי הטבע שחקק השי"ת דאין לבע"ח מלאך ומליץ כמו האדם, אמנם מ"מ איכא השגחה

שמבאר שם מצוה קס"ט להביא מצורע אל הכהן ובתוך דבה"ק וז"ל: כי השגחת הקב"ה הפרטית על כל אחד מבני אדם וכי עניו פקוחות על כל דרכיהם כמ"ש כי עניו על כל דרכי אדם וכל צעדיו יראה ולכן הזהירנו לתת לב אל החולי הזה ולחשוב שהחטא גרם אותו וכו' (ועוד שם) ובמין האדם נאמין כי השגחתו ב"ה עכאו"א בפרט והוא המבין אל כל מעשיהם עכלה"ק, והיינו ג"כ על דרך הנ"ל לענין שכר ועונש ע"ש היטב שמבאר שם שהיות האדם הוא מושגח בהשגחה עליונה לפי מעשיו והוא לקה בצרעת ואין לו השמירה מה צריך לעשות תשובה הרי שכותב בפירוש שהשגחה לענין שכר ועונש וזהו ששייך דוקא להאדם כנ"ל.

ומה שכתב שם וז"ל "שיש כתות בני אדם שהשגחת השי"ת וכו' בין בעל חי ושאר דברים וכו' עד יחשבו כי בנפול עלה אחד מן האילן הוא גזר עליו שיפול וכו' זה דעת רחוק הרבה מן השכל" עכ"ל כונתו לדעת מקצת גאונים שהביא הרמב"ם (כנ"ל) שלדעתם אפי' דצ"ח יש השגחה לענין שכר ועונש ולפי דעתם לכאורה אם יפול עלה אחד יקבל שכר לעוה"ב ע"ש והרמב"ם חולק שם עליהם (כנ"ל) וע"ז כ' החינוך שהרבה רחק מן השכל שיהיה שייך שכר ועונש לבע"ח או לעלה מין האילן, וכדעת הרמב"ם וע' בדרך ה' לצאטו תב וע' ברד"ק תהלים קמ"ה י"ז ובדברי יואל ח"א רנ"ד.

ועי' ברשימת דברים (חיתריך ח"ב עמוד ל"ד) מעשה רב מהבעש"ט הק' מענין השגחה פרטית, וכאן המקום להעיר שכמה מחברי זמנינו כותבים דהשגחה פרטית על בע"ה הוא מחדושו של הבעש"ט הק' ותלמידיו זי"ע, וזה טעות גמור דהבעש"ט ז"ל לא הוסיף דבר וחצי דבר על תורתנו ח"ו וח"ו לחשב כן רק כל דבריהם הם מחז"ל ומהראשונים ומקורם בספרי הקדמונים והם רק חזרו עליהם וביארם באר הטיב, וכן שמעתי מכמה אנשים ששמעו כן מצדיקים הקודמים וז"פ ואכמ"ל ויה"ר שנזכה להבין דברי הראשונים אשר מפיחם אנו חיים.

הק' אהרן הכהן פיקסלער, וויליאמסבורג י"א

אלא כשהראשונים מדברים ומפרשים השגחת ה' כונתם שהקב"ה משגיח על האדם על כל פרטי מעשיו לענין שכר ועונש עיין במורה נבוכים ח"ג פ"ז דעת ה' בתחילה הוא מבאר שהאדם יש לו שכר ועונש לפי פעילותיו באריכות ע"ש ובתוך דבה"ק כ' וז"ל: וזה המין לברו הוא אשר כל עניניו וכו' מוטב או רע נמשך אחר הדין כמ"ש כי כל דרכיו משפט, אבל שאר בעלי חיים וכ"ש צמחים וכו' לא אאמון כלל שזה העלה נפל בהשגחה בו ולא שזה העכביש טרף זה הזביב בגזרה וכ' עכ"ל, ומבואר שם שמדבר בענין שהשי"ת דן את האדם לפי מעשיו לטוב או לרע, משא"כ הבעלי חיים (וכ"ש הצמחים) שאפי' העכביש טרף הזביב והרגו אין זה עונש להזביב וזה היפך דעת הר' שהרמב"ם מביא שם באריכות ע"ש וז"ל שהריגת הפרעוש והכינה יתחייב שיהיה להם בעבורה גמול מאת ה' וכו' והוא יגמלוהו על שקרה אותי בעולם וכו' עכ"ל היינו שיהיה להם שכר בעולם הבא חילוף צערם שנהרגו בעוה"ז והרמב"ם מביא שם בדעת ה' שזה ג"כ דעת קצת האחרונים מן הגאונים ז"ל והרמב"ם חולק עליהם וכתב שם שלא מצא כלל בדברי נביאים שיש גמול כ"א לבני אדם ע"ש היטב.

ועי' ג"כ במו"צ ח"ג פנ"א שמבואר שם בפירוש שהשגחה הוא שה' שומר את האדם לפי מעשיו דאם הוא דבוק בהשי"ת יש לו השגחה ושמירה יתירה מה' וא"א שיבוא לו דברים רעים ע"ש באריכות ועי' ברמב"ן וירא י"ח י"ט על הפסוק כי ידעתיו וזלה"ק: ורמז כי ידעת ה' שהוא השגחתו בעולם וכו' אבל בחסידיו ישים לבו לדעת אותו בפרט וכו' עי"ש. ועי' ג"כ ברבינו בחיי על פסוק זה וז"ל: השגחה הוא לידע כל פרטי מעשיו ומחשבותיו (ומדרגה נוסף) והשגחה להצילו מן המקרים (ע"ש באריכות שתי בחינות) היוצא מדברינו שלשון השגחה שמדברים הראשונים הוא השגחת ה' על האדם דוקא על כל מעשיו ומחשבותיו לענין שכר ועונש ובצדיקים השי"ת משגיח ומשמרם מכל רע וברשעים להיפך, משא"כ בבעלי חיים אין להם שכר ועונש ועה"ב ומש"ה אינם משגחים על דרך זה ורק הם משגחים לקיום המין בפרטי פרטיות בכל עניניהם וזה ג"כ כונת החינוך

שהרי זה ג"כ נקרא "הלל" כראיתא בגמ' מגילה הנ"ל שקריאת המגילה זו הוא הילולה [אלא ע"כ שאינו דומה להלל ממש].
הב' פ.ד. וועטנשטיין, ישיבה חסידי נעלו ירושלים

בענין הנחת תפילין דר"ת בשעת חזרת הש"ץ

על דבר שנכתב ונשנה בקובץ הנכבד (גליון ט) בענין הנחת תפילין דר"ת בשעת חזרת הש"ץ יש להוסיף עוד מש"כ בליקוטי מהרי"ח ששמע שטעם הנוהגין כן הוא כדי שיתפללו כל התפילות שבד' העולמות אבי"ע גם בתפילין דר"ת עיי"ש.
פנחס ווידער, ירושלים ת.ז.

בענין האומר אחטא ואשוב

בגליון י' במדור 'מילי דתמיהי' הובא תמיהת י.ד. עפשטיין על דברי רבינו האוה"ח הק' פ' וישב שכתב שכשכתי י-ה זממו להרוג את אחיהם יוסף הצדיק רמזו בדבריהם שבדעתם לשוב בתשובה וזה רמזו כמילת "ועתה" ואין לך דבר שעומד בפני תשובה ומסיים האוה"ח "והיא דרך דרש", והק' הנ"ל "הלא מבואר האומר אחטא ואשוב אין מקבלין תשובתו, ולא ראיתי מי שהעיר בזה, (ואין לומר דהיא דרש ואין משיבין על כי הלא הוא נגד ההלכה) וצע"ג". ברשותכם אעיר בזה כ' הערות. א. לשון רז"ל והרמב"ם היא ש"אין מספיקין בידו לעשות תשובה" והחילוק ידוע ומבואר. ב. כבר העיר על כך שם על אתר בספר 'אור בהיר' ביאורים ופירושים על אוה"ח ק.

ש. י. שווארץ

בענין רצועות על הארץ

בקשר למכתבו של הרב יהושע מונרשיין בגליון יא אודות השלכת רצועות על הארץ, מן הראוי להביא, כי פעם אחת נפל למאן-דהוא חיק התפילין עם התפילין על הארץ לפני מרן קוה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שהודעזע מאוד ונאנח: אוי אוי... וכשניסה הלה להרגיע את מרן ז"ל, שהרי התפילין היו מונחים כים בתוך כים, השיב לו מרן: "אבל הרצועות לא היו כים בתוך כים... וציוה לו שיפדה נפשו בצדקה.

משה גליק

בענין הצ"ל, ובענין ברכה הסמוכה לחבירתה

(א) בגליון ט' דף קצד הקשה הרה"ג ר' פנחס הירשפרונג זצ"ל על החינוך דס"ל שעל בעלי חיים אין השגחה פרטית, מה דאיתא בירושלמי דאפי' ציפרא קלילא מבלעדי שמיא לא מתצדא, הנה כהחינוך ס"ל ג"כ הרמב"ם במורה נבוכים ח"ג פרק י"ז, וענין זה שעל כל פרט ופרט אפי' דומם צומח חי השגחה פרטית זהו מה שנתחדש בתורתו של הבעל שם טוב, עי' פרי הארץ פ' בא, אמרי פנחס שער ו' אות ד ה', ועי' בדברי חיים דף י"ג ריש פ' מקץ שהקשה קושיא זו מהירושלמי על דעת הרמב"ם ודעימיה, ובסוף דבריו מתרץ שכיון שכל מעשה בראשית המה בשביל האדם, וכיון שהאדם מושגח על כל איבריו וצרכיו בפרטות, נמצא ממילא שהכל נשגח על ידו (מש"כ שהכל נברא בשביל האדם עי' בזה בפ' המשניות להרמב"ם בהקדמתו באריכות) וכקשיא זו מירושלמי הקשה ג"כ בפרי צדיק פ' אמור אות ג', ועי' בקהלת יעקב (לבעל מלא הרועים) מערכת השגחה שמתרץ דברי הירושלמי שהקול שיצא היה מהשר של דגים ולא מהקב"ה עצמו עיי"ש.
ואת"ל 1234567
תוצר החכמה

(ב) שם דף ס' בענין ברכה הסמוכה לחבירתה מביא מרשב"א שמחלק דרוקא אם מפסיקין בין ברכה לברכה בדברים שהם ענין אחד עם הברכה כגון פסוקי דזמרה שהם ענין אחד עם ישתבח, שהרי שניהם דברי שבח, אז לא הוי הפסק ומיקרי סמוכה לחבירתה משא"כ אם מפסיקין בענין אחר, כגון ברכת המגילה "שהקריאה סיפור המאורע, והברכה לשבח והודאה על המאורע" אז לא מקרי הברכה אחרונה סמוכה לחברתה, ויש להעיר דאיתא בגמ' מגילה דף י"ד דהטעם שאין קורין הלל בפורים ד"קריאתה הוא הילולה" דהיינו שקריאת המגילה נחשב כהלל ולפי"ז נמצא הקריאת המגילה הוא ענין אחד עם ברכת המגילה ששניהם דברי שבח והודאה, ועי' בשו"ת חתם סופר או"ח סימן נ"א שמקשה כעין זה על האליה רבה שכתב בסי' רי"ט הטעם למה צריכים לעמוד בברכת הגומל הוא משום שנקרא "הלל" ובהלל הרי צריכים לעמוד כמבואר בסי' תכ"ב, ומקשה החת"ס דלפי"ז גם בקריאת מגילה היו צריכים לעמוד

זוֹטוֹת

הערות והארות שונות

מחיר 127450

רבינו קרא להושיע בן נון יהושע ומסתמא כל בני ישראל קראו לו כן ושוב לא כתיב רק בתורה אלא קראו לו ג"כ אע"פ שיש בו משמו יתברך. ואח"כ כתב שם המנח"א דלכן יש לכתוב השם יהושע בשלימות דכל שם מישראל מרמז על איזה ענין כי נפש חי היא שמו. וראה גם חתימת יד קדשו של ר' יהושע מבעלז זי"ע שחתם שמו בשלימות.

גם ראיתי בימים של שלמה על מסכת גיטין פרק ד' שכתב שם שכל שם שיש היום וכתוב שם זה בתורה מסתמא קראו לו על שם זה שנכתב בתורה ובגט צריך לכתוב כמו שכתוב בתורה ופשיטא לפי זה דצריך לכתוב יהושע מלא כמו שכתוב בתורה.

והתשב"ץ ח"א סי' קע"ז כתב דאין חשש בכתיבת שמות אנשים או מקומות שיש בהם אותיות משמו של הקב"ה כגון צורישדי או גמליאל ומיכאל וכן יהושע וכדומה ואין צריך לסמן קו להפסק על גבי אותיות הם כיון שאינו מתכוין כלל לכותבם לשם השם.

בשור"ת צפנת פענח סי' קצ"ו אוסר לכתוב ב"ה בראש המכתבים כיון שאות ה' כאן הוא כקיצו משם הוי"ה ב"ה ויש לחוש שהמכתבים יבואו לידי בזיון. ובטעם האיסור כתב שם כיון שאותיות אלו משמשות לשם המיוחד עצמו אסור למחקם, וכ"מ בס' שערי הלכה ומנהג אור"ח ח"ב סי' שו.

אבל בשור"ת הרדב"ז ח"א סי' ר"ו וכן בשור"ת מהרש"ם ח"א הובא טעם אחר לאסור, כיון שבקיצורים אלו מכיון לרמז לשמו של הקב"ה יש בהם קדושה, ומשמע שאף אם אותיות אלו אינם מאותיות השם אסור למחקם כגון רבים שרוצים לכתוב השם כותבין ד' ומשמע שאף זה אסור למחוק ולא יכתבו באיגרת שיבוא לידי בזיון.

ולפי"ז בשם יהושע לפי הטעם הא' לעיל שאותיות המשמשים לשם המיוחד אסור למחוק ואסור לכתבם באופן שיבוא לידי בזיון א"כ בניד"ד יהי' ג"כ אסור לכתוב יהושע שיש בו מאותיות שמו ית', אבל לפי הטעם הב'

בענין קריאת וכתובת שם יהושע

איתא בס' מנהג ישראל תורה אודות מנהג העולם שקורין ליהודה יודל וליהושע שיע היינו משום שנבלע בו שמו יתברך ונזהרין מלהזכירו בכדי, וכן בחתימת וכתובת שמו כותבין כנ"ל ואין כותבין יהושע שלא לכתוב שמו ית' בכדי, וכן כתב בספר יוסף אומץ בסדר הלימוד בסופו שלא לכתוב יהושע אלא יושע.

וכן איתא בסוף הספר דברי יחזקאל החדש במדור הלכות והליכות שהוא הרה"ק משינאווא הקפיד לקצר בתיבות שבסופה אותיות משם הוי"ה ב"ה כמו אלי' ישעי' והוא הדין בשם יהושע. וגם בחתימת יד קדשו הקפיד שלא להבליט את הלמ"ד מיחזקאל כדי שלא יהא מודגש השם א-ל רק משך את השין של שרגא והבליע אותו וחיברו לאלף של יחזקאל רק חתימה יחידה מצאו ממנו שחתם בעת ביקורו בארה"ק שחתם יחזקאל סתם אבל בסתמא הקפיד שלא יהא מודגש השם א-ל, ע"כ.

אמנם בדרכי חיים ושלום אות תתריס"ה (להגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זיע כתב שהקפיד לכתוב את השם בשלמותו ומביא ראיה לדבריו כי מצינו פעם אחת בתנ"ך (נחמ' ח') כתיב ישוע ודרשינן בו בגמ' (מסכת ערכין דף לב:) לגנאי דקא קפיד קרא עליה דיהושע דלא בעי רחמי על יצרא דע"ז דאמסרא בידיה, משמע מזה דכיון דכתיב כאן ישוע חסר ה' ובכל החורה כולה כתיב יהושע מלא על כן דרשינן בו לגנאי לכן כתב המנח"א דצריך לכתוב לעולם יהושע מלא, ע"כ. [והעיר לי הרה"ג ר' יצחק גאלדבערגער שליט"א מגי"ש בשיבת פאפא, דאינו מבין ראייתו דהתם דרשינן בו לגנאי כיון דבכל התורה כולה כתב יהושע מלא ובמקום אחד כתיב ישוע חסר בע"כ דרשינן בו לגנאי אבל סתם בני אדם אפשר דמותר להם לכתוב יושע חסר כדי שלא יהא מודגש השם ב"ה ומן התורה אין מביאין ראיות. ואפשר שאיה"נ שמוזה אין ראיה אבל ראינו בתורה שמשא

אוצר החכמה

ומותר לכתוב בהם תיבת שלום. ובזה נחא מה שהעיר האדמו"ר מגור זי"ע שגדולי ישראל כתבו ב"ה כראשי כתביהם וחידושי תורה שלהם כיון שלא חששו שיבואו לידי בזיון, ואין להביא ראיה מזה לכל מכתב או דף בעלמא שמותר לכתוב בהן ב"ה כמו שכתב האלף למטה לגבי שלום שהבאנו לעיל.

ובאגרות משה (יו"ד) ושו"ת בצל החכמה ח"ד סי' ק"ה כתבו, דאף במכתבי תורה שמותר לכתוב ב"ה, אך כדי להוציא עצמו מן הספק עדיף לכתוב בס"ד או בעזהשי"ת ולא ב"ה.

לפי"ז נראה דבמכתבי תורה וחידושים מותר לכתוב יהושע מלא לכר"ע כיון שאין חשש שיבוא לידי בזיון וגם אינו מתכוין כלל לכתוב השם אלא לכתוב שמו.

ובמכתבים בעלמא או אגרות שלומים בעלמא כיון שיש חשש שיבוא לידי בזיון אע"ג שרוב הפוסקים התירו אף באופן זה כיון דהוי דבר שאין מתכוין, מ"מ כדי לצאת ידי כל הפוסקים טוב לסמן קו בין הי' לה' ויעשה הפסק ביניהם שלא יהא ניכר שמו יתברך אבל לא יכתוב יושע חסר עפ"י המנחת אלעזר דלעיל, ובעצה כזה יוצא ידי כל השיטות. ואגב גררא בענין השם יהושע, כדאי לציין שהדרכי חיים ושלום שם כתב שלא יכתוב י' בין הש' לע' שכל שם מרמז על דבר אחד והש' ע' של יהושע מרמזין על הש"ע נהורין ולא יפסיק ביניהם, וחשבתי שאפשר להביא ראיה מן הגמרא במס' ערכין הנ"ל ששם כתב ישוע בהפסק בין הש' לע' וע"ז דרשו בו לגנאי, וזהו קצת סמך שלא להפסיק ביניהם.

הב' יהושע נתן פייסער, ישיבה קהילת יעקב סאטמ

לעיל שכיון שמרמז בו השם ית' אסור לכתובו שיבוא לידי בזיון א"כ הכא שאינו רוצה לרמוז השם ב"ה יהא מותר.

אבל אף על הנ"ל אי מותר לכתוב ב"ה בראש איגרת או לא כבר כתב בזה בעל האמרי אמת מגור זי"ע בהסכמתו לספר פסקי תשובה חלק ג' דאף לדעת המחמירים דהיינו הצפנת פענח שאוסר למחוק ה' אבל בכתיבת ב"ה מודה שאין בכך כל חשש כיון שכוונתו בכתיבת אות ה' אינו להזכיר שמו של הקב"ה אלא רק לברך את השי"ת בכתיבת בעזר ה' או ברוך ה' ובכך אין כל חשש אף לדעת המחמירים, והוסיף שם עוד שנמצאים תחת ידו כתבים מגאוני ישראל ר' משולם איגרא ובעל חידושי הרי"ם שכתבו בראש כל דף ב"ה.

ונראה דכל שכן בכתיבת שם יהושע דאינו מתכוין כלל לכתוב השם הוא קיל יותר מלכתוב ב"ה ואפילו התם התירו אפילו המחמירים (עכ"פ לדעת האמרי אמת), ע"כ נראה דלכר"ע מותר לכתוב את השם יהושע.

והנה עיין בספר אלף למטה על המטה אפרים (סימן תקפ"א סעיף ט') וז"ל הורה מהר"ש שלא לכתוב שלום באגרות שלומים רק נקודה על הוא"ו שהוא אחד מן שמות הקדושים ור"ל משום דרגילות לזרוק אותם ונמצא מוטל באשפה וכדאמרין בתלפת בתשרי בטלה אדכריא מן שטרא משום למחר זה פורע חובו ומצא שם שמים מוטל באשפה, ולכאורה לפי זה נראה דאסור לכתוב ג"כ שם יהושע שיש בו אחד משמות הקדושים.

אולם כבר מבואר באגרות משה (או"ח ח"ד סי' מ') דבמכתבים שאינם עתידים לבא לידי בזיון כגון מכתבי תורה וכדו' אין לחוש

צירוף של חודש אב

נראה לי הרמז בזה שחודש מנחם אב הצירוף שלו הוא הסכת ושמע ישראל היום הזה, כי הנה נודע מה שתשיב אליהו הנביא אימתי בא משיח היום אם בקולו תשמעו, וידוע דהחודש הזה מסוגל שיבא משיח כדאיתא במדרש שם משיח נולד בס' באב, ואם יעשו ישראל תשובה אז תיכף יבוא, ע"כ מרומז בזה הצירוף "הסכת ושמע". כלומר שיעשו תשובה, ואז היום הזה וגו' שיבוא ביום הזה.

(גנזי ישראל מסות)